Детсад орто уонна улахан саастаах о5олоругар аналлаах дьарык технологическай картата.

Иитээччилэр: Эверстова Елена Михайловна МБДОУ «ЦРР д/с №1 « Ньургусун» **,** Протопопова Вероника Павловна МБДОУ «ЦРР д/с №3 «Үрүйэчээн»

Педстаж: 11, 3

Категорията: СЗД.

Дьарык тиэмэтэ: “И. Н.Барахов оҕо сааһа**”**

Дьарык сыала: Барахов туһунан орто уонна улахан бөлөх оҕолоругар билиһиннэрии.

Дьарык соруктара:

1. И.Н. Барахов кимин, тугун билиһиннэрии
2. Төрүт дойдубут историятыгар интириэһи тардыы
3. Оҕо өйдүүр, толкуйдуур дьоҕурун сайыннарыы, таба быраҕарга үөрэтии
4. Оҕо оногор - тутар, кырыйар үөрүйэхтэрин сайыннарыы

Тылы байытар үлэ:

Туттуллар көмө тэриллэр: Ноутбук, проектор, экран, И. Бараховка аналлаах кыракый быыстапка, талах, кыптыый, саһаан мас, мээчик уо.д.а

Инники үлэ: араас үөн-көйүүр, сибэкки гербарийдара;

Дьарык түһүмэх тэрэ	Түһүмэх сыала - соруга	Иитээччи үлэтин ис хоһооно	Оҕо дьайыыта	Түһүиэххэ туттуллар ньымалар	Түһүмэх түмүгэ
Тэрийэр түһүмэх	И.Барахов туһунан быыстапка: -Барахов портрета, кини туһунан планшеттар, буклеттар, альбомнар, кинигэлэр, хаартыскалар, хаһыаттар.	- Төрөөбүт норуоттарын историятыгар өлбөт-сүппэт бэлиэни хаалларбыт, үйэлэргэ өлбөөдүйбэт дириҥ суоллаах-иистээх дьон баар буолаллар. Кинилэр норуот ортотуттан тахсыбыт, норуоту кытары биирдэ сылдьыбыт, кини кыһалҕатын кыһалҕа оҥостубут, ол туһугар охсуспут, үөрэххэ- сырдыкка дьулуспут, киниэхэ бэйэлэрин харыстаммакка эрэллээхтик сулууспалаабыт буоланнар, ордук ытыктаналлар. Бэйэлэрэ суох буолбуттарын да иһин,оннук дьону норуот мэлдьи саныыр, сырдык ааттарын кэриэстиир кинилэртэн биирдэстэринэн төлөннөөх революционер, биллиилээх государственнай деятель, Саха АССР тэриллиитигэр сүдү кылааты киллэрбит Исидор Никифорович Барахов (Иванов) буолар. - И.Н Барахов 1898 сыл олунньу 12 күнүгэр Үөһээ Бүлүүгэ Харбалаах нэһилиэгэр, Улуу Сыһыыттан үс биэрэстэлээх Бэрэ диэн алааска күн сирин көрбүтэ. Бу Улуу Сыһыы хоту эҥэрэ үрдүк томтордоох, көнө ньуурдаах киэҥ нэлэмэн алаас. Кини ньуура саас эҥин	Оҕолор экраны көрөн И.Барахов оҕо сааһын истэллэр, билэллэр, сэҥээрэллэр.	И.Барахов олоҕун олуктарын экраҥна көрдөрүү, билиһиннэрии.	Оҕо дьарыкка бэлэм буолуута.

		араас сибэккинэн симэнэр. Кэрэ айылҕалаах үтүө дойдуга чахчы даҕаны норуот ортотуттан тахсар, төрөөбүт норуотун кытта бииргэ сылдьар, кини кыһалҕатын кыһалҕа оҥостор, кырдьык уһугар охсуһар, үөрэххэ –сырдыкка дьулуһар айылҕаттан айдарыылаах сүдү дьон төрүүр – үөскүүр быһыылаах			
Сүрүн түһүмэх	Дьарык сүрүн сыалларыгар киирии.	- Исидэрдээх үс бииргэ төрөөбүт уолаттар эбит. Оҕо эрдэҕиттэн элбэх кинигэни аах аҕан улааппыта,куруук кини бииргэ төрөөбүттэригэр кинигэни элбэхтик аах ыҥ диэн сүбэлиирэ. Сайын бээтэ санаатыттан араас үөннэри, сибэккилэри хомуйан, гербарий оҥорон, оскуолатыгар биэрэр эбит. И. Барахов оҕо эрдэҕинэ туостан араас кыыллары, көтөрдөрү, дьиэ сүөһүтүн үүт – үкчү хайдах баарынан кырыйар дьарыктааҕа, уруһуйга улахан дьоҕурдааҕа. Кини чыычаах уйатын алдьатар оҕону сэмэлиирэ уонна куруутун буойара. Оҕо эрдэҕиттэн Исидор аһыныгас, доҕотторун хаһан да атаҕастаппат, аҕыйах саҥалаах буола улааппыт. Кини доҕотторо дьаданы, хамначчыт ыал оҕолоро этэ. - Ол курдук биһиги бүгүн талаҕынан чыычаах уйатын оҥоруохпут.	Эрдэ хатарыллыбыт гербарийдары көрдөрүү. Оҕолор тутан –хабан көрөллөр.	Оҕолорго араас үөн-көйүүр, сибэкки гербарийдарын көрдөрүү. Саха сиригэр баар үөннэр, үүнэр сибэккилэр ааттара	Саҥа ньыманы кытта билиһиннэрии (гербарий оҥоруута)

			Оҕолор талаҕынан чыычаах уйатын иитэччини кытары бииргэ оҥороллор.		Үөрэтии, чиҥэтии.
Эти – хааны сынньатыы	Крокет оонньуу бырааабылатын быһаарыы оонньотуу.	- Исидор лоп курдук тыллаах-өстөөх, көрсүө-сэмэй майгылаах, ис киирбэх сэбэрэлээх оҕо эбит табаарыстарын кытта оонньуу барарыттан аккаастаммат буолара. Кини паалканнан (сүөһү бэрбээкэйин кэккэлэччи туруоран баран быраҕаттаан) оонньууру ордук таптыыра. - Биһиги эмиэ оннук оонньоон көрүөхпүт. Саһаан	Оҕолор хамааннаннан арахсан Крокет оонньууга оонньууллар.	Саһаан маһын кэккэлэччи ууран оҕолорго Крокет оонньууну оонньотуу, таба бырахтарыы.	Оонньообуттарга кыра сэмэй бэлэх туттарыыта (туоһунан мэтээл,хампыат)

		маһын туруортаан таба бырағарга куоталаһыахпыт.			
Түмүктүүр түһүмэх	Дьарыгы чиҥэтии.	- Ол курдук биһиги Барахов аатын Үөһээ Бүлүү улууһун киинигэр баар биир бастакы уонна ордук бөдөҥ оскуолаларыттан биирдэстэрэ 1957 сыллаахтан сүгэр. Оскуолаҕа киниэхэ аналлаах стендэ баар, сыл аайы киниэхэ аналлаах уруоктар ыытыллаллар. Оскуола туйгун үөрэнээччитигэр кини аатынан стипендия олохтоммут. Төрөөбүт сиригэр Харбалаахха киниэхэ аналлаах түмэл (музей) үлэлиир. Үөһээ Бүлүүгэ уонна Харбалаахха мэҥэ – өйдөбүнньүктэр тураллар. Сэбиэскэй саҕана Үөһээ Бүлүү улууһун бөдөҥ сопхуоһа кини аатын сүгэр этэ. Кини аатынан Үөһээ бүлүү нэһилиэгэр уулусса баар. - Чэ, оҕолоор, биһиги бүгүн ким туһунан кэпсэттибит? - кини туох, хайдах киһи эбитий? - оҕо сылдьан тугу гынарын, хайдах оонньуурун сөбүлүүр эбитий? - Оҕолоор, эһиги дьиэ кэргэҥнитин эбэтэр доҕотторгутун кытары бүгүн оонньообут, Крокет оонньууну оонньооруҥ уонна Харбалаах нэһилиэгэр баар И. Барахов түмэлин баран көрөөрүҥ.	Оҕолор тугу өйдөөбүттэрин кэпсэтии, чиҥэтии.	Ырытыһыы , ис санааны истии.	Оҕолорго доҕотторун, дьиэ кэргэттэрин кытта оонньоохуну сүбэлээһин.